

Szántó T. Gábor, az 1945 szerzője nyilatkozta nemrég, „Miről szóljon az irodalom, ha nem az esettekről, a kiszolgáltatottakról?” Legújabb, *Enyhítő körülmények között* című novelláskötetét olvasva mintha te is ezt az álláspontot képviselnéd.

Nem volt szándékos választás, az viszont igaz, hogy az emberekből úgy általában is az érdekel, hogy hogyan bánnak a gyengékkel, az esettekkel, az állatokkal. Ez az emberségük fokmérője. A többi egyre kevésbé izgat.

Ezek a novellák szerinted sajátosan közép-kelet-európai történetek, közép-kelet-európai frusztrációkkal, vagy bárhol a világon megeshetnek?

Nem, bárkivel, bárhol a világon előfordulhat, rosszkor van rossz helyen, épp akkor érkezik valahová, amikor nem kellene. Csak máshol talán a hely nem számítana enyhítő körülménynek.

Traumanovellák, állhatna az alcímben. Balesetek, kiégett kapcsolatok, válás, gyilkosság. „...nem mi irányítjuk a sorsunkat, nagyobbrészt legalábbis nem...” – mondja az egyik szereplőd. Néha, mint egy görög drámában, a helyzet, a rossz sors elfogadása, a tragédiába belesimulás ad a szövegeknek katarzist. Ez a való életben is működhet?

Teljes mértékben, csakis így működhet. A sors ellen lázadni ostobaság. Persze, nagyon nehéz nem cselekedni, amikor ebben a mai világban minden arra sarkallna. A nem cselekvés nem okvetlenül passzivitás, ez csak látszólag van így. Egyébként

Mind fikció

Patak Mártát kérdezi Ayhan Gökhan

a szélsőséges élethelyzetek érdekelnek, a hétköznapokban is.

Tehát a szereplőid azzal válnak „hősökké”, hogy elfogadják a saját élethelyzetüket?

Nem tudom, lehet-e egyáltalán valaki hős a saját életében, még akkor sem, ha fikcióban él. Azzal, hogy méltósággal visel betegséget, megaláztatást vagy bármilyen sorscsapást, még nem számít hősnek. Ha irodalmi kategóriaként értelmezzük, akkor persze hősök, novellahősök.

A novellák mind a képzelet szülöttei, vagy a valós élmény itt-ott beszívároga a szövegekbe?

Egytől egyig mind fikció. Természetesen kell a háttérélmény, hiszen anélkül nincs hiteles élethelyzet. Tudod, a „Bovaryné én vagyok” esete. De direkt élményt sose írtam még. Félmondatokba rejtve esetleg ott lehet, de több semmiképpen.

Ha kiemelnél egyet a kötetből, melyik lenne az és miért? Gondolom, mint szerző, neked is van saját kedvenced.

Húha, most megfogtál! Ezeket a novellák nagyjából az elmúlt tíz év alatt írtam. Vagy háromszor ennyit átküldtem Illés Andreának, a kötet szerkesztőjének, válogasson belőlük kedvére. Aztán futottunk egy kört, kikerült, belekerült még egy-kettő, a végén pedig visszakaptam egy pontosan felépített kötetet, amelyben valahogy másképpen élt-lélegzett minden novella, mint amikor csak egymagában állt. Sose gondoltam volna, hogy ennyit tesz a kötetbe rendezés, ez mindenképpen Andrea érdeme, én erre biztos nem lettem volna képes. És hogy mindezt miért mondom el? Sokkal nehezebb kiemelni most egyet ebből a logikusan felépített kötetből, részt az egészből, mint amikor szerteszéjjel hányódtak ezek a novellák különféle mappákban, szó szerint, némelyiket annyira elfelejtettem, mintha nem is én írtam volna. Szóval megfogtál. De a Tintakék, lapos üvegek talán örökre egyik kedvencem marad.